

NOUSIAISTEN KUNNAN
ELINKEINO-OHJELMA
2011 - 2015

Työryhmä	2.11.2011
Kunnanhallitus	7.11.2011
Valtuusto	14.11.2011

SISÄLTÖ

1. JOHDANTO	3
2. KUNNAN TEHTÄVÄT ELINKEINOPOLITIIKAN EDISTÄJÄNÄ	4
2.1. Elinkeinopolitiikan toiminta-ajatus.....	4
2.2. Visio	4
2.3. Elinkeinopolitiikan toiminta-ajatuksen toteuttaminen	4
3. NOUSIAISTEN KUNNAN NYKYTILAN KUVAUS.....	5
3.1. Elinkeino- ja väestörakenne	5
3.2. Infrastrukturi	9
3.3. Palvelurakenne	9
3.4. Kunta-analyysi (SWOT).....	11
4. ELINKEINOPOLITIIKAN TOIMINTAPERIAATTEET	12
4.1. Yleistä	12
4.2. Elinkeinotoiminnan perusedellytysten tavoitteet vuoteen 2015	12
5. NOUSIAISTEN ELINKEINOPOLITIIKAN PÄÄMÄÄRÄT.....	14
5.1. Yhteistyö ja verkottuminen	14
5.2. Elinkeinoelämän kehittäminen.....	14
5.3. Elinkeinotuet.....	15
5.4. Elinkeinopolitiikan resurssit	15
6. ELINKEINOPOLITIIKAN TOIMENPITEET NOUSIAISISSA	16
6.1. Elinkeinopolitiikan kärkihankkeet.....	16
6.2. Muut hankkeet.....	17
7. SUUNNITELMIEN JA PÄÄTÖSTEN YRITYSVAIKUTUSTEN ARVIOINTI	19
8. SEURANTA	21
9. YHTEYSTIETOINFO	22

1. JOHDANTO

Kunnan elinkeinopolitiikka on yksi tärkeimpiä kunnan yleiseen toimialaan kuuluvia tehtäviä. Kunnat huolehtivat perinteisesti elinkeinojen harjoittamisen yleisten edellytysten luomisesta. Näin menetellen parannetaan myös asukkaiden työn- ja tulonsaantimahdollisuuksia. Elinkeinopolitiikan tärkeä painopistealue on mm. osaamisen ja muiden laajojen strategisten kehittämishankkeiden vahvistaminen.

Nousiaisten kunnanvaltuusto on 20.1.2003 hyväksynyt 9.12.2002 päivätyn kunnan elinkeinopoliittisen ohjelman. Nousiaisten kunnan elinkeinopoliittisen ohjelman päivitys on tapahtunut kunnan vuoden 2005 talousarviotavoitteiden ja kunnanhallituksen päätöksen 31.10.2005 mukaisesti. Yhteistyötahoiksi elinkeinopoliittisen ohjelman päivitykseen on määritelty samat tahot kuin vuoden 2002 elinkeinopoliittista ohjelmaa laadittaessa. Päivitystä on edelleen jatkettu vuonna 2011.

Elinkeinotyöryhmässä on puheenjohtajana toiminut kunnanhallituksen puheenjohtaja Jouko Heikkilä, jäsenenä valtuuston puheenjohtaja Alpo Penttinen, valtuuston I vpj Matti Karjalainen, kunnanhallituksen I vpj Jari Virtanen, Kunnanhallituksen II vpj Terttu Hyppänen, Nousiaisten Yrittäjät ry:n edustajat Vesa-Matti Eura ja Jarmo Pyörre, Nousiaisten Maataloustuottajayhdistyksen edustajat Antti Airikki ja Matti Anttila, Turun Seudun Kehittämiskeskuksen elinkeinoasiamies Maarit Tontti sekä kunnanjohtaja Juhani Kylämäkilä. Sihteerinä on toiminut hallintojohtaja Juha Rinta-Jouppi.

2. KUNNAN TEHTÄVÄT ELINKEINOPOLITIIKAN EDISTÄJÄNÄ

2.1. Elinkeinopolitiikan toiminta-ajatus

Paikalliseen osaamiseen tukeutuvan yritystoiminnan kehittäminen ja erityisesti pienten yritysten toimintaedellytysten parantaminen on kunnan elinkeinopolitiikan keskeisin haaste. Kuntien välisen, seutukunnallisen ja laajemman alueellisen yhteistyön mahdollisuuksia edistetään keskeisenä tekijänä Nousiaisten kunnan elinkeinopolitiikassa. Seudullinen ja maakunnallinen etu nähdään kaikkien kuntien ja niiden asukkaiden etuna.

2.2. Visio

Nousiaisten kunnan elinkeinotoiminnan tulee hyödyntää koko kuntaa. Kunnan elinkeinopolitiikan keskeinen tehtävä on tukea yritystoiminnan monipuolistumista ja kehittymistä. Kunnan sijainti ja sen mukanaan tuomat mahdollisuudet tulee hyödyntää elinkeinopolitiikassa.

Kunnan elinkeinopolitiikan tulee olla johdonmukaista, pitkäjänteistä ja organisoitua. Elinkeinopolitiikka ei ole vain yksi toimintalohko, vaan valittu näkökulma kaikkeen siihen päätöksentekoon, jolla kunnan kilpailukykyä, elinvoimaa ja käytännön toimintaa vahvistetaan.

Nousiaisten kunnan visiona päivitettyssä kuntastrategiassa on ”Luonnonläheinen ja kehittyvä sekä hyvät peruspalvelut tarjoava turvallinen Turun seudun kunta tasapuoliseen asumiseen ja yrittämiseen Kasitien varressa.”

2.3. Elinkeinopolitiikan toiminta-ajatuksen toteuttaminen

Elinkeinojen perustan muodostavat Nousiaisissa toimivat yritykset. Perinteiset avoimet ja vuorovaikutteiset suhteet elinkeinoelämän organisaatioihin edistävät uudistavan elinkeinopolitiikan suunnittelua.

Nousiainen haluaa olla vahvasti toimeentuleva, viihtyisä, vireä ja vehreä, vetovoimainen, laadukkaita palveluja tuottava maaseutumainen kunta Turun talousalueella.

Nousiainen tunnetaan historiastaan, luonnostaan, elinvoimaisista kylistään, asuinalueistaan, viihtyisästä ympäristöstään, kulttuurielämästään, hyvistä harrastusmahdollisuuksistaan ja toimivista palveluistaan.

Tiukoista kuntakohtaisista intresseistä ja niistä kiinnipitämisestä hellitetään otetta ja rinnalle otetaan seutukunnallinen ja alueellinen tehtävien ja talouden tarkastelu sekä yhteistyö. Kuntien, järjestöjen ja yksityisen sektorin yhteistyömahdollisuuksia vahvistetaan säännöllisin tapaamisin.

3. NOUSIAISTEN KUNNAN NYKYTILAN KUVAUS

3.1. Elinkeino- ja väestörakenne

Nousiaisten kunnan työllisten ja työttömien lukumäärä sekä palkansaajien ja yrittäjien lukumäärä on jakautunut seuraavasti (lähde: Tilastokeskus):

Työttömät (elokuu 2011)	129 hlöä
Työttömyysaste (elokuu 2011)	5,4 %
Työlliset (2009)	2 223 hlöä
Työpaikat (2009)	1 108 kpl
Työpaikat/työlliset	49,8 %
Työpaikat sektoreittain	
Palkansaajat (2009)	1886 hlöä
Yrittäjät (2009)	337 hlöä
Taloudellinen huoltosuhte (2009)	1,17 %

Lisätietoja työllisyydestä, työpaikoista ja huoltosuhteesta löytyy tämän asiakirjan liiteosiosta.

Nousiaisissa on siipikarjatuotantoa 7:llä ja sikataloutta 6 tilalla.

Nousiaisten kunnan toimialojen elinkeinorakenne (alueella asuva työllinen työvoima) 31.12.2008 ja 31.12.2009 toimialoittain. Samassa yhteydessä on verrattu jakautumisen kehitystä vuosina 2008-2009 (Lähde: Tilastokeskus).

Työpaikkojen kokonaislukumäärä on hieman laskenut vuodesta 2008 vuoteen 2009. Merkittävimpiä muutokset ovat olleet teollisuudessa, rakentamisessa, kuljetuksessa ja varastoinnissa sekä terveys- ja sosiaalipalveluissa.

	Vuosi 2008 (kpl)	Prosentti- jakauma 2008	Vuosi 2009 (kpl)	Prosentti- jakauma 2009	Muutos 08-09 (kpl)
Kaikki toimialat yhteensä	2 268	100 %	2 223	100 %	- 45
A Maatalous, metsätalous ja kalatalous	141	6,2 %	139	6,3 %	-2
B Kaivostoiminta ja louhinta	2	0,1 %	1	0,1 %	-1
C Teollisuus	422	18,6 %	368	16,6 %	-54
D Sähkö-, kaasu- ja lämpöhuolto, jäähdytysliiketoiminta	3	0,1 %	6	0,3 %	+3
E Vesihuolto, viemäri- ja jätevesihuolto, jätehuolto ja muu ympäristön puhtaanapito	8	0,4 %	10	0,5 %	+2
F Rakentaminen	248	10,9 %	235	10,6 %	-13
G Tukku- ja vähittäiskauppa; moottoriajoneuvojen ja moottoripyörien korjaus	295	13,0 %	299	13,5 %	+4
H Kuljetus ja varastointi	181	7,9 %	170	7,7 %	-11
I Majoitus- ja ravitsemistoiminta	44	1,9 %	41	1,8 %	-3
J Informaatio ja viestintä	33	1,5 %	33	1,5 %	+ / - 0
K Rahoitus- ja vakuutustoiminta	34	1,5 %	36	1,6 %	+2
L Kiinteistöalan toiminta	14	0,6 %	14	0,6 %	+ / - 0
M Ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta	79	3,5 %	87	3,9 %	+8
N Hallinto- ja tukipalvelutoiminta	91	4,0 %	92	4,1 %	+1
O Julkinen hallinto ja maanpuolustus; pakollinen sosiaalivakuutus	107	4,7 %	105	4,7 %	-2
P Koulutus	125	5,5 %	130	5,9 %	+5
Q Terveys- ja sosiaalipalvelut	343	15,1 %	361	16,2 %	+18
R Taiteet, viihde ja virkistys	10	0,4 %	13	0,6 %	+3
S Muu palvelutoiminta	73	3,2 %	69	3,1 %	-4
T Kotitalouksien toiminta työnantajina; kotitalouksien eriyttämätön toiminta tavaroiden ja palvelujen	0	0 %	0	0 %	+ / - 0
U Kansainvälisten organisaatioiden ja toimielinten toiminta	0	0 %	0	0 %	+ / - 0
X Toimiala tuntematon	15	0,7 %	14	0,6 %	-1

Nousiaisten keskustassa sijaitsee useita erikoisliikkeitä.

Nousiaisten kunnan kuukausittainen väkiluvunkehitys vuosina 2009-2010 on ollut seuraava (lähde: Väestörekisterikeskus):

	2009	2010
Tammikuu	4 808	4 830
Helmikuu	4 803	4 843
Maaliskuu	4 813	4 861
Huhtikuu	4 822	4 875
Toukokuu	4 816	4 886
Kesäkuu	4 837	4 891
Heinäkuu	4 827	4 892
Elokuu	4 828	4 880
Syyskuu	4 839	4 865
Lokakuu	4 841	4 858
Marraskuu	4 838	4 858
Joulukuu	4 826	4 865

Nousiaisten kunnan väkiluvun kehitys karkeammalla tasolla (2003-2010) on puolestaan ollut seuraavanlainen:

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Muutos vuodessa	64	92	93	115	130	46	29	39
Muutos -%	1,5	2,1	2,1	2,5	2,8	1,0	0,6	0,8

Väestön ikäjakauma Nousiaisten kunnassa vuosina 2010 ja 2021 (lähde Tilastokeskus):

31.12.2010	0-6 vuotiaat	7-14 vuotiaat	15-64 vuotiaat	65-74 vuotiaat	75-84 vuotiaat	85 vuotiaat ja yli	Yht.
	475	562	3145	345	253	85	4865
Ennuste v. 2021	0-6 vuotiaat	7-14 vuotiaat	15-64 vuotiaat	65-74 vuotiaat	75-84 vuotiaat	85- vuotiaat ja yli	Yht.
	568	720	3370	550	307	146	5661

Koulutustasomittaimella (VKTM-indeksi) 31.12.2009 todettu 20 vuotta täyttäneen väestön indeksi on 299, kun se koko maassa on 330 ja Turun seutukunnassa 351. Ko. indeksin mukaisesti mitä suurempi luku on, sitä koulutetumpaa on kunnan väestö.

Maatalousyrittäjyys on tärkeä voimavara kunnassa.

Nousiaisten kunnan pendelöinti eli yli kuntarajojen ylittävä työssäkäynti (lähde Tilastokeskus):

	2008	2009
Alueella työssäkäyvät eli työpaikat	1 152	1 108
Alueella asuvat työlliset eli työlliset	2 268	2 223
Alueella asuvat työlliset, joiden työssäkäyntikunta on sama kuin asuin kunta => Ei-pendelöivät nousiaislaiset	646	616
Pendelöijät eli Nousiaisten ulkopuolella työssäkäyvät	1 622	1 607
Nousiaisiin pendelöivät	506	492
Työpaikkaomavaraisuus (perinteinen laskutapa työpaikat/työlliset)	50,8	49,8
Työlliset jotka käyvät töissä asuinkunnassaan, osuus kaikista alueen työllisistä, => todellinen työpaikkaomavaraisuus	28,5	27,7
Pendelöintiaste eli asuinkunnan ulkopuolella työssäkävien osuus kaikista työllisistä (100 miinus todellinen työpaikkaomavaraisuus)	71,5	72,3
Työlliset jotka käyvät töissä asuinkunnassaan, osuus kaikista alueen työpaikoista => todellinen työvoimaomavaraisuus	56,1	55,6

3.2. Infrastrukturi

Kunta huolehtii kaavoituksesta ja yhdyskuntarakentamisen edellyttämästä maanhankinnasta niin, että ne edistävät kunnan tonttitarjontaa ja elinkeinoelämän kehittymistä.

Valtatie 8 liikenneympäristöä kehitetään sekä pitkämatkaisen kaukoliikenteen että kuntalaisia palvelevan lähiliikenteen tarpeita palvelemaan. Kunnan ja koko seutukunnan toiveena on se, että vt 8 Raisio - Nousiainen osuuden rakennustyöt saadaan alulle vuoden 2013 aikana.

Kunta pyrkii osaltaan vaikuttamaan valtion ja yksityistiekuntien pientieverkon parantamiseen ja ylläpitämiseen liikennöitävässä kunnossa.

Teknisen huollon osalta kunta turvaa yhteistoiminnassa seutukunnan muiden kuntien kanssa vesi- ja jätevesihuollon sekä jätehuollon palvelujen saatavuuden. Lämpöhuollon osalta kunta saattaa kotimaisen energian kilpailukykyiseen asemaan kilpailussa kaukolämmön energiamuodoista.

Kunta huolehtii asumisen ja yritystoiminnan tonttitarjonnan riittävydestä.

Yrittäjyys vaatii monenlaista kalustoa.

3.3. Palvelurakenne

Turun seudun vetovoimaisuus näkyy selvästi Nousiaisten palvelujen, erityisesti kaupan palvelujen vähäisyytenä. Ostovoiman vuotaminen isoihin kauppakeskuksiin on näivettänyt kaupan erikoispalveluja. Kaupan palvelut ovat keskittyneet pääsääntöisesti päivittäistavarakauppaan ja alueellisesti Nummen keskustajamaan sekä Koljolaan.

Valtatie 8:n Nousiaisten eteläisen liittymän tuntumaan on muodostunut liikenne- ja autoalan palvelukeskittymä, jolla on kasvamisen ja monipuolistumisen edellytykset.

Kunnalliset palvelut kattavat kunnan itse tai kuntayhteistyössä tuotettuina kaikki tavanomaiset lähipalvelut hyvin saavutettavissa olevalla etäisyydellä. Lähipalveluverkko jakautuu kunnan alueelle väestöpohjaa vastaavasti.

Liikennepalvelut on Turun seutuliikenteen ja koululaisliikenteen reiteillä hoidettu liikennetarvetta vastaavalla tavalla. Valtatie 8:n suunnassa liikennepalvelut ovat hyvät. Lisäksi kunnalla on kutsutaksiliikennettä Valpperin suuntaan.

Kunta turvaa koulutuspalvelut omalla paikkakunnalla esiopetuksesta lukiokoulutukseen. Muun keskiasteen koulutuksen osalta kunta on palvelujen tuottajana kuntayhtymän jäsen.

Sosiaalipalveluista elinkeinopolitiikan kannalta tärkeimmät päivähoitopalvelut kunta tuottaa vaihtoehtoisina ja riittävinä. Sosiaali- ja terveydenhoitopalvelut tuotetaan pääosin kuntayhtymäpalveluina Perusturvakuntayhtymä Akselissa.

Vapaa-ajanpalvelut ovat kunnan ja paikallisten yhdistysten järjestäminä ja kaupunkiseudun läheisyydestä johtuen muutoinkin hyvin saavutettavissa.

Myös Nousiaisissa laiduntavat lehmät ovat yhä harvinaisempi näky. Nautakarjataloutta harjoitetaan päätoimisesti 6 tilalla.

3.4. Kunta-analyysi (SWOT)

<p>VAHVUUDET:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Turun kaupunkiseudun läheisyys: sijainti lähellä jalostavaa teollisuutta, Turun ja Raision läheisyys mahdollistaa sivu- ja liitännäiselinkeinojen monipuolisuuden • hyvät liikenneyhteydet etelään ja pohjoiseen; lentokentän ja sataman läheisyys • kunnan peruspalvelut kohtuullisin kustannuksin • seudun palvelutarjonta; oman kunnan palvelut, lähi-kuntien ja kaupunkien kauppakeskukset • kevyt hallinnollinen organisaatio ja päätöksenteon nopeus • asuinalueen haluttavuus; omakotitonttitarjonta; turvallisuus, viihtyisä maaseutumaisema • aktiivinen pien- ja maatalousyrittäjäverkosto • historia ja luonto; kirkko, Kuhankuono, virkistys- ja liikuntamahdollisuudet 	<p>HEIKKOUEDET:</p> <ul style="list-style-type: none"> • kunnan tunnettavuus • vt 8:n ruuhkaisuus ja paikallisteiden paikoin huono kunto • teollisuus- ja yritystonttien niukkuus ja niiden kaavoituksen hankaluus • erikoisliikkeiden vähäisyys • alhainen työpaikkaomavaraisuus • maisemallinen herkkyys (suojelu, rajoitukset)
<p>UHAT:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vt 8:n nelikaistaistamisen viivästyminen • EU-maatalouspolitiikan epävarmuus • tiukkenevat ympäristöehdot ja viranomaistulkinnat • kunnan itsenäisen päätöksenteon kaventuminen mahdollisten valtion päätösten seurauksena • kuntatalouden pieni liikkumavara 	<p>MAHDOLLISUUDET:</p> <ul style="list-style-type: none"> • tilaa kaavoittaa ja yleiskaavoitus • uusiutuva energia; hiilineutraali kunta • luonto ja historiallinen ympäristö; maisemat • Vt 8; rautatie 10-20 vuoden kuluttua • Kaitaraisten teollisuusalue vt 8 kupeessa • erä- ja metsästysmatkailu • lähiruoan tuottaminen • seudullinen elinkeinopoliittinen yhteistyö, TSeKin ja Potkurin palvelut • rakennemuutostoitisto/Meri- ja metalliteollisuuden rakennemuutos • Varsinais-Suomen yhteismarkkinointi • työpaikkaomavaraisuuden kasvu • seudullinen hankintayhteistyö • kunnan imagon hyödyntäminen • palveluiden tuottaminen ympäryskunnille • myönteinen väestökehitys • yritystuet • Yrittäjäyhdistysten ja kunnan välinen säännöllinen vuoropuhelu ja yhteistyö • yritysvaikutusten arviointi kunnallisessa päätöksenteossa

Nousiaisissa on tilaa yrittäjyydelle.

4. ELINKEINOPOLITIIKAN TOIMINTAPERIAATTEET

4.1. Yleistä

Elinkeinopoliittisten tavoitteiden asettaminen ja toimenpiteiden toteuttaminen ovat päämäärätietoista ja pitkäjännitteistä työtä. Kysymys on eri toimijoiden välisen yhteistyön ja luottamuksen rakentamisesta ja yhteisten pelisääntöjen sopimisesta. Elinkeinopolitiikka edellyttää luottamushenkilöiden ja viranhaltijoiden tiivistä yhteistyötä sekä sitoutumista tehtyihin päätöksiin.

Paikallisen kilpailukyvyn tärkeät osa-alueet ovat hyvinvointipolitiikka ja elinkeinopolitiikka. Monipuolinen elinkeinorakenne parantaa myös osaltaan kunnan taloutta ja sen hallittavuutta.

Keskeinen kilpailuvaltti on toimiva, kattava ja monialainen yrityspalvelu, jota kehitetään yhteistyössä elinkeinoelämän organisaatioiden kanssa. Nousiaisten kunta on elinkeinopalvelujen tuottamisessa jäsenenä Turun Seudun Kehittämiskeskuksessa ja yhteistyössä Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen (ELY) kanssa.

Nousiaisten kunnan elinkeinopolitiikka muodostuu näkemyksestä ja tahdosta kunnan kehittämisen osalta; mihin suuntaan kunnassa elinkeinollista kehitystä halutaan viedä. Elinkeinopolitiikan johtamisesta vastaa kunnan ylin johto.

Elinkeinopoliittisilla toimenpiteillä Nousiaisten kunta toteuttaa itselleen asettamia tavoitteita: työpaikkojen synnyttäminen ja säilyttäminen, verotulojen kasvattaminen sekä asukkaiden palvelujen tuottaminen ja edelleen parantaminen.

4.2. Elinkeinotoiminnan perusedellytysten tavoitteet vuoteen 2015

- Vt 8 nelikaistaistaminen ja Kaitaraisten teollisuusalueen mahdollistaminen
- Elinkeinotoiminnan monipuolistaminen; työpaikkaomavaraisuuden kasvu ja myönteinen väestökehitys
- Maankäytön suunnittelun ja kaavoituksen kokonaisvaltaisesti onnistunut toteuttaminen asuin- ja yritystonttien osalta
- Kunnan imagon hyödyntäminen; historian, kulttuurin ja ympäristön esille tuominen sekä tuotteistaminen yritystoiminnan ja matkailun ym. osa-alueilla
- Seudullinen elinkeinopoliittinen yhteistyö; seudullinen hankintayhteistyö
- Maaseudun ja maatalouden paikallisen luonnonympäristön ja osaamisen parantaminen ja hyödyntäminen

- Teollisuuden ja palveluiden toimintaedellytysten edelleen parantaminen ja uusien tuotannonalojen ja palveluiden houkuttelemine kunnan alueelle
- Laajakaistayhteyksien saattaminen koko kunnan alueelle käyttäen hyväksi vesi-, viemäri- ja maasähkölinojen rakentamista

Nousiainen on Suomen vanhinta maatalousaluetta. Nykyisin kunnassa on 140 toimivaa maatilaa.

5. NOUSIAISTEN ELINKEINOPOLITIIKAN PÄÄMÄÄRÄT

5.1. Yhteistyö ja verkottuminen

Nousiaisten kunta kuuluu Varsinais-Suomen ELY–keskuksen alueeseen. ELY–keskus hoitaa viranomaistehtäviä sekä mm. neuvontaa yhdessä alueellisten toimijoiden kanssa.

Lisäksi kunta on mukana Turun Seudun Kehittämiskeskuksessa hyväksytyt seutusopimuksen puitteissa. Kunta on mukana myös Turun seudun Koko –ohjelmassa (Koheesio- ja kilpailukykyohjelma).

Luottamushenkilöjohto osallistuu yhteistyön hallintoon sopimuksissa määritellyllä tavalla. Viranhaltijajohdossa tehtävät on vastuutettu kunnanjohtajalle.

Kunta ylläpitää yhteyksiä paikallisiin yrittäjäjärjestöihin, jotka ovat myös edustettuina kunnan elinkeino-ohjelmatyössä. Yhteisiä tilaisuuksia pidetään vähintään kaksi kertaa vuodessa.

Kunnan johdon ja yrittäjäjärjestöjen edustajan / edustajien kesken järjestetään säännöllisiä tapaamisia ajankohtaisista asioista tarvittaessa esimerkiksi muutamana kuukauden välein. Kunnan ja yrittäjien välisestä yhteistyöstä vastaa kunnanjohtaja.

Kunnanhallitus järjestää vuosittain erityisen yrittäjäillan, johon kutsutaan kunnanjohtajan ja kunnanhallituksen jäsenten lisäksi kaikki kunnan yrittäjät. Ilta koostuu valitun teeman ympärillä käytävästä keskustelusta ja vapaamuotoisesta yhdessäolosta.

Elinkeinoasioiden tiedottaminen tapahtuu kunnan muun tiedottamisen tavoin. Kunnalla on rakennettu internetin kotisivuille linkki Turun Seudun Kehittämiskeskukseen ja Turun Seudun Yrityspalvelukeskus Potkuriin.

5.2. Elinkeinoelämän kehittäminen

Kunta on antanut peruskoulun ylimpien luokkien ja lukion rehtoreille ohjeistuksen sisällyttää yrittäjyyskasvatusta opetussuunnitelmiin ja muuhun luontevasti soveltuvaan opetuksen yhteyteen.

Kunnan ylimmällä johdolla on mahdollisuus osallistua yrittäjäjärjestöjen koulutus- ja tiedotustilaisuuksiin.

Kunta antaa koululaisille ja opiskelijoille mahdollisuuden suorittaa harjoittelu- ja työelämään tutustumisjaksoja kunnan toimipisteissä.

Yrittäjyyden edistämisestä kunnassa vastaavat kunnanhallitus ja kunnanjohtaja.

Kunta pyrkii toimenpiteillään aikaansaamaan yritystonttien tarjontaa maanhankinnan, kaavoituksen ja kunnallistekniikan rakentamisen kautta.

Kuntamarkkinoinnista päättää kunnanhallitus ja vastaa kunnanjohtaja yhdessä teknisen osaston viranhaltijoiden kanssa.

Kunnan hankinnat ovat hankintalain säädännön mukaisesti avoimia yleiselle kilpailulle. Kunta luo kilpailun avautumisen edellytykset ja pyrkii ilmoittamaan kotisivuillaan myös pienehköt hankintalain ulkopuoliset hankintansa. Kunta käyttää mahdollisuuksien mukaan Varsinais-Suomen Yrittäjien hankinta-asiamiespalvelua julkisiin hankintoihin liittyvissä asioissa Turun hankinta- ja logistiikkakeskuksen tarjoamien palveluiden ohella.

5.3. Elinkeinotuet

Nousiaisten kunta keskittyy elinkeinotoiminnan yleisten edellytysten luomiseen.

Ainoat elinkeinotoimintaan myönnettävät kunnan avustukset ovat alueellisen maaseutuohjelman varoista myönnettävien avustusten kuntaosuudet, joissa toimintaryhmänä on Varsin Hyvä ry.

Nousiaisten kunta on EU:n aluetukien ulkopuolista aluetta.

Elinkeinotuista lisätietoa saa ELY-keskuksesta ja Turun Seudun Kehittämiskeskuksesta.

5.4. Elinkeinopolitiikan resurssit

Nousiaisten kunta on jäsenenä Turun Seudun Kehittämiskeskuksessa. Kuntalaisten käytettävissä ovat ko. kehittämiskeskuksen elinkeinoasiamiespalvelut sekä lisäksi Turun seudun yrityspalvelukeskus Potkurin palvelutarjonta.

Maaseutuelinkeinojen tehtäviä varten kunnalla on kaksi maaseutuasiamiestä. Lisäksi Naantalın kaupungin maaseutuasiamiehen työpiste sijaitsee Nousiaisten kunnassa.

Elinkeinotoiminnan määrärahat on osoitettu yleisen elinkeinotoiminnan ja maaseututoimen osalta kunnanhallituksen alaisuuteen.

Elinkeino-ohjelman valmistelutyö on tapahtunut kunnanhallituksen alaisuudessa. Kunnanhallitus myös vastaa ohjelmatyön ylläpidosta ja tiedottamisesta.

Lähtökohtana on elinkeino-ohjelman laatiminen valtuustokausittain neljän vuoden välein.

6. ELINKEINOPOLITIIKAN TOIMENPITEET NOUSIAISSA

6.1. Elinkeinopolitiikan kärkihankkeet

Nousiaisten valtuusto, Nousiaisten Yrittäjät ja Nousiaisten Maataloustuottajayhdistys ovat nostaneet elinkeinopolitiikan toimenpiteistä Nousiaisissa kärkihankkeiksi seuraavat kolme hanketta:

1. Valtatie 8 Nousiaisten liittymän ja Raisio – Nousiainen tieosuuden liikenteenvälityskyvyn parantaminen

Kunta myötävaikuttaa yhdessä muiden edunvalvontatahojen kanssa valtatie 8:n Raisio – Nousiainen tieosuuden nelikaistaistamisen yleissuunnitelman hyväksymiseen ja esittämiseen valtakunnalliseen hankekoriin.

2. Liike- ja yritystonttien tarjonnan turvaaminen

Kunta huolehtii yritystonttien tarjonnan riittävydestä tarpeellisin maanhankinta- ja kaavoitustoimenpitein sekä tarvittavan kunnallistekniikan rakentamisesta tonteille.

Valtatie 8:n eteläisen liittymän tuntumasta pyritään hankkimaan lisää maaluetta hyödynnettäväksi liiketonttitarjonnassa.

Kunta selvittää erillisen yritysalueen toteuttamisen mahdollisuuden esimerkiksi ns. Kaitaraisten alueella.

3. Elinkeinoelämän monipuolistaminen; myönteisen kuntakuvan kehittäminen ja tunnettavuuden lisääminen

Kunta huolehtii ulkoisen viestinnän keinoin - mm. www-sivut, näkyvyys paikallisissa tiedotusvälineissä, messuille ym. tapahtumiin osallistuminen, kunnan palvelujen järjestäminen - myönteisen kuntakuvan kehittämisestä ja tunnettavuuden lisäämisestä.

Myönteisen kuntakuvan luomiseen vaikuttavat myös eri yhdistykset, kunnan henkilöstö sekä kaikki kuntalaiset.

Elinkeinoelämän monipuolistumisen ja myönteisen kuntakuvan tarkoituksena on erityisesti työpaikkaomavaraisuuden kasvun varmistaminen.

6.2. Muut hankkeet

Muita elinkeinopolitiikan hankkeita Nousiaisissa ovat seuraavat toimenpiteet:

Hyvien liikenneyhteyksien turvaaminen

Pyritään vaikuttamaan joukkoliikenteen ja kutsutaksijärjestelmän säilyttämiseen vähintään nykyisellä tasolla.

Omakotitonttien tarjonnan monipuolistaminen

Kunta huolehtii maanhankinnasta, kaavoituksesta ja kunnallistekniikan rakentamisesta niin, että voidaan ylläpitää keskeytymätöntä omakotitontitarjontaa.

Aktiivinen tiedottaminen kunnassa toimivista yrityksistä ja kunnan tarjoamista mahdollisuuksista yrittämiseen

Kunnan kotisivuilla on toimialakohtaisesti luetteloituna kunnassa toimivat yritykset. Yritysten päivitys tapahtuu vähintään kerran vuodessa.

Kunta tiedottaa aktiivisesti kunnassa tarjolla olevista liiketiloista sekä liike- ja yritystonteista.

Sataman, lentokentän, rautatien ja valtatie 8:n läheisyys tarjoavat yrityksille hyvät toiminnan mahdollisuudet.

Kunnan, yrittäjien ja maataloustuottajien yhteistyön lisääminen

Kunta, yrittäjät ja maataloustuottajat huolehtivat yhteistyön lisäämisestä, mm. teematilaisuudet, markkinointi, tiedottaminen (esim. messut, www-sivut)

Pyritään vaikuttamaan myös Tielaitoksen suunnitelmiin ja päätöksiin paikallisten kunnossapidosta.

Elinkeinopoliittisen seutuyhteistyön kehittäminen

Turun Seudun Kehittämiskeskus ja kunta yhdessä vastaavat seutuyhteistyön kehittämisestä.

Turun Seudun Kehittämiskeskuksen puitteissa yritysten yhteistyötä esim. markkinoinnissa voidaan tehostaa ELY-keskuksen kanssa yhteisen elinkeinoasiainsektorin avulla.

Lähipalvelujen tarjonnan säilyttäminen nykyisessä laajuudessaan

Lähipalvelujen tarjonnan säilymisestä Nousiaisissa ovat vastuussa yrittäjien ja kunnan lisäksi kaikki kuntalaiset.

Kylien elinvoimaisuuden turvaaminen

Kunta luo perustan kylien, kyläyhdistysten ja kylätoimikuntien taloudellisille ja toiminnallisille edellytyksille avustuksilla ja toimitilojen antamisella kyläläisten käyttöön. Kylien vireydestä ja elinvoimaisuudesta näillä edellytyksillä vastaavat kyläläiset itse.

Toritoiminnan kehittäminen

Kunnan tori on Torikujan varrella. Torikauppa tulee ohjata asian- ja ajanmukaiselle torille pois liikenteen ja pysäköinnin jaloista.

Kuljetusliikenteen pysäköinti

Pyritään järjestämään kunnan alueella olevalle ja sinne tulevalle tavara-autoliikenteelle lyhytaikaisparkkipaikka lähelle valtatie 8 vierustaa jakelukuormausten helpottamiseksi.

Metsä työllistää ja tuo monelle lisää tuloja. Metsäenergian merkitys korostuu entisestään lähiaikoina mm. kunnan ollessa mukana HINKU-hankkeessa (Kohti hiilineutraalia kuntaa).

7. SUUNNITELMIEN JA PÄÄTÖSTEN YRITYSVAIKUTUSTEN ARVIOINTI

Nousiaisten kunnan päätöksenteossa yritysvaikutusten arvioinnilla ennakoidaan parhaalla mahdollisella tavalla tulevien päätösten vaikutusta kunnan alueella toimivien ja kuntaan mahdollisesti siirtyvien yritysten toimintaedellytyksiin. Tällaisia asioita ovat erityisesti maankäyttöön, kaavoitukseen, palvelurakenteeseen ja yritysten yleisiin toimintaedellytyksiin liittyvät asiat.

Arvioinnilla tavoitellaan ainakin seuraavia hyötyjä kunnan toiminnoissa ja päätöksenteossa:

- päätöksenteon läpinäkyvyyden lisääntyminen
- päätösten tasapuolisuuden varmistuminen yritysten välillä
- päätösperusteluiden monipuolistuminen ja päätöksistä syntyvien valitustarpeiden vähentyminen
- palveluiden eri tuottamisvaihtoehtojen nykyistä monipuolisempi harkinta
- markkinoiden toimivuuden kehittäminen
- kunnan elinkeinoelämän ilmapiirin ja vetovoimaisuuden parantuminen
- tahattomien esteiden poistaminen elinkeinoelämän kehittymiseltä

Yritysvaikutuksia on sekä suoria että epäsuoria. Yritysvaikutusarvioinnin laajuus ja syvällisyys riippuu päätettävän asian laadusta ja arvioinnin resursoinnista. Alkuvaiheessa yritysvaikutusten arviointi pyritään toteuttamaan muutamilla erikseen valituilla sektoreilla, joista vaikutusten arviointia on tarkoitus laajentaa myöhemmässä vaiheessa koskemaan koko kunnan päätöksentekokultuuria ja siihen kiinteästi liittyvää valmisteluprosessia.

Arviointi on tarkoituksenmukaista tehdä, kun päätöksellä harkitaan olevan merkittäviä suoria tai epäsuoria yritysvaikutuksia. Päätöksessä saattaa olla myös kyse odotetuista vaikutuksista vasta myöhemmin perustettaviin yrityksiin. Hyvän ja kattavan arvioinnin tulee olla mahdollisimman konkreettinen huomioiden sekä yrittäjien että kunnan edut.

Päätöksenteon tueksi ei ole aina mahdollista esittää täsmällistä tietoa, jolloin vaikutusten arvioinnin osalta on suositeltavaa antaa jonkinlainen numeroarvo. Voidaan esimerkiksi todeta, että ko. vaikutus kohdistuu arviolta noin 5 – 10 yritykseen. Samaan tapaan yritysvaikutusarvioinnissa on hyvä pyrkiä arvioimaan millä aikavälillä vaikutus tapahtuu sekä mahdollisen taloudellisen vaikutuksen konkreettinen suuruus. Päätöksenteon perusteissa tulee myös kertoa ne tietolähteet ja laskelmat, joihin tehdyt vaikutusarviot perustuvat.

Yritysvaikutusten arviointi kuuluu kunnan virkamiesjohdolle, kunnanhallitukselle, valtuustolle ja lautakunnille. Yritysvaikutusten arvioinnista vastaa asian esittelevä viranhaltija taikka asian valmistelija ja viimekädessä kunnanjohtaja. Yritysarviointi otetaan Nousiaisten kunnassa käyttöön portaittain siten, että ensin perehdytetään lautakuntien esittelijät, jotka edelleen ohjaavat ko. asioiden valmistelijoita. Apuna voidaan käyttää niiden kuntien asiantuntemusta,

joissa yritysvaikutusten arviointikäytännöstä on jo saatu konkreettista kokemusta. Mahdollisuuksien mukaan kunnan tulee kuulla yrittäjiä ja / tai yrittäjä- ja tuottajayhdistyksiä yritystoiminnan kannalta merkittävien päätösten valmisteluvaiheessa.

Yritysvaikutusten arviointi otetaan ensimmäisenä käyttöön hankintoja ja maankäyttöä koskevien asioiden valmistelussa ja päätöksenteossa. Yritysvaikutusten arvioinnissa käytetään liitteinä nro 1 ja 2 olevia yrittäjyysarviointityökaluja, joissa esitetään ja luokitellaan päätösten vaikutukset.

Nousiaisten viljelykasvituotanto on monipuolista, perinteisten vilja-, öljy- ja nurmikasvien lisäksi viljelyssä on kuminaa, härkäpapua, sokerijuurikasta, perunaa, hernettä ja öljypellavaa.

8. SEURANTA

Elinkeino-ohjelman toteutumista seurataan yhteistyössä yrittäjähdistysten ja kunnan organisaation kanssa. Elinkeino-ohjelma on myös sidottu toiminta- ja taloussuunnitelmaan sekä osaksi tilinpäätöstä, mikä turvaa ko. ohjelman vuosittaisen seurannan ja laajamittaisen kytköksen kunnan muuhun toimintaan ja päätöksentekoon.

Seurantamallina käytetään Suomen Yrittäjien teettämiä yritysilmaston kehittymistä ja siinä tapahtuvia muutoksia kuvaavia kyselytutkimuksia. Lisäksi elinkeinopolitiikan onnistumista mitataan käyttäen muun muassa seuraavia mittareita:

1. Yritysten lukumäärän kehittyminen: mittarilla nähdään syntykö kuntaan uutta yritystoimintaa korvaamaan mahdollisesti poistuvia yrityksiä ja yritysten määrän muutosta
2. Väestön kehitys: mittari osoittaa kunnan vetovoiman asuinpaikkana ja toisaalta väestönkehityksen suhdetta yritysten työpaikkoihin ja yritysten määrään.
3. Yritystonttien määrä ja niiden luovutukset vuosittain.
4. Työpaikkojen määrä toimialoittain ja työpaikkaomavaraisuus: mittarilla seurataan kunnanyrityssektorin työllisyyskehitystä ja sen suhdetta Turun kaupunkiseutuun. Työpaikkaomavaraisuusasteen tavoite valtuustokauden loppuun mennessä 52 %.
5. Työllinen työvoima koulutusasteittain ja ammattiaseman mukaan.
6. Työllisyystilastot
7. Kunnan elinkeinotoiminnan kehittämisen markkinointipanostus vuosittain

Edellä kohdissa 4 – 6 mainittuja mittareita koskevat elinkeino-ohjelman hyväksymishetkellä käytettävissä olevat tilastoaineistot ovat liitteenä nro 3.

Kasvihuoneviljelyä on neljällä tilalla. Muuta puutarhatuotantoa kuten vihanneksia, mansikkaa sekä hedelmäpuita ja marjapensaita löytyy usealta tilalta. Nousiaisissa on myös merkittävää puutarhakasvien taimituotantoa.

9. YHTEYSTIETOINFO

Nousiaisten kunta

Käyntiosoite: Hallintokuja 2, 21270 Nousiainen
Puhelin (vaihe): 02-4391 211, faksi: 02-4391 210
<http://www.nousiainen.fi>
Sähköposti: nousiaisten.kunta@nousiainen.fi
Sähköpostit muotoa: etunimi.sukunimi@nousiainen.fi

Turun Seudun Kehittämiskeskus

Postiosoite: PL 355, 20101 TURKU
Käyntiosoite: Yliopistonkatu 27 a
Puhelin (vaihe): 02-330 000
<http://www.turunseutu.fi>
Sähköposti: region(a)turku.fi
Sähköpostit muotoa: etunimi.sukunimi@turku.fi

Turun Seudun Yrityspalvelukeskus Potkuri

Käyntiosoite: Ajurinkatu 2, 20100 Turku
Puhelin: 040-4882 000, faksi: 02-469 9399
<http://www.potkuri.fi>
Sähköposti: potkuri@turku.fi

Varsinais-Suomen Ely-keskus / Elinkeinot, työvoima, osaaminen ja kulttuuri

Postiosoite: PL 236, 20101 Turku
Käyntiosoite: Ratapihankatu 36, 20100 Turku
Puhelin (vaihe): 020 636 0060

Nousiaisten Yrittäjät ry

Puheenjohtaja: Sanna Kantola
Puhelin: 02-4318 987, 050-3318 726
Sähköposti: sanna.kantola@nousiaistenyrittajat.fi

Sihteeri: Maija Aavikko
Puhelin: 02-4315 175
Sähköposti: maija.aavikko@nousiaistenyrittajat.fi

<http://www.nousiaistenyrittajat.fi>

MTK-Nousiainen

Puheenjohtaja: Matti Anttila
Puhelin: 040-7698 082
Sähköposti: matti.anttila@nousiainen.fi

Sihteeri: Juha Saarinen
Puhelin: 040-5516 045
Sähköposti: harjansilma@kolumbus.fi

http://www.mtk.fi/liitot/varsinaissuomi/_yhdistykset/nousiainen/
Elinkeino-ohjelman maaseutuaiheiset valokuvat: Airi Kulmala; yrittäjyysaiheiset valokuvat: Vesa-Matti Eura

YRITYSVAIKUTUSTEN ARVIOINTI NOUSIAISTEN KUNNAN PÄÄTÖKSENTEOSSA

Ohjeistus valmistelijalle

On pohdittava ensin, onko päätöksellä yritysvaikutuksia

- Jos KYLLÄ, ovatko ne
  - *merkittäviä suoria* → siirry kohtaan 1.
  - *merkittäviä epäsuoria* → siirry kohtaan 2.
  - *vähäisiä suoria tai epäsuoria* → siirry kohtaan 3.

1. Valmistelijan tulee tehdä yritysvaikutusarviointi kirjallisena pykälän esittelytekstiin tai kaavaselostukseen, kun kyseessä on merkittävä suora yritysvaikutus.

Yritysvaikutus arvioidaan kirjallisena, kun on kysymyksessä:

- asema- tai yleiskaavat
- päätös merkitsee huomattavaa haittaa yrityksille (esim. liikennejärjestelyt)
- valmistelija muutoin katsoo arvioinnin tarpeelliseksi

Kirjallinen yritysarviointi sisältää pääsääntöisesti seuraavat tiedot

- miten yrityksiin kohdistuva vaikutus syntyy ja minkälainen se on; tai
- minkälaisesta linjan muutoksesta on kyse.
- Jos yrityksiä on kuultu, tai on käytetty muita ulkopuolisia tietolähteitä, ilmoitetaan se.
- Valmistelija voi käyttää yritysvaikutusten arvioinnissa apuna liitteenä olevaa taulukkoa

2. Valmistelijan tulee arvioida yritysvaikutukset ja esitellä ne suullisesti esitystä tehdessään kun päätöksellä katsotaan olevan merkittävä epäsuora vaikutus.

Tällaisia asioita ovat mm.

- päätös ei muuta kunnan toimintatapaa ja on linjassa aiemman käytännön kanssa
- päätöksen vaikutuksen odotetaan olevan pieni suhteutettuna yritysten kokoon
- valmistelija muutoin katsoo tarpeelliseksi

3. Vähäiset suorat ja epäsuorat yritysvaikutukset otetaan huomioon valmistelussa, mutta niitä ei tarvitse kirjata esittelytekstiin eikä huomioida asian suullisessa esittelyssä. Vähäinen suora tai epäsuora yritysvaikutus voi olla esim. väliaikainen tai esim. rutiininomainen kunnallisteknisten maksujen nostaminen tai kun päätös ei kohdistu yritystoimintaan mitenkään.

Yritysvaikutuksen arvioinnissa näkökulma voi olla paikallinen ja/tai seudullinen ja se on harkittava tapauskohtaisesti.

PÄÄTÖKSENTEON YRITYSVAIKUTUSTEN ARVIOINTI: HANKINNAT (kun merkittäviä suorita yritysvaikutuksia)

TOIMIELIN/VIRANHALTIJA _____

HANKINTA _____

LAATIJA/LAATIJAT _____

PÄIVÄMÄÄRÄ _____

Taulukon avulla päätöksen valmistelija voi punnita päätöksen yritysvaikutusta mainittujen tekijöiden kohdalla 'myönteinen vaikutus – ei vaikutusta – kielteinen vaikutus' -näkökulman avulla. Joissakin tilanteissa päätöksellä saattaa olla sekä myönteisiä että kielteisiä yritysvaikutuksia ja tällöin valmistelija voi rastittaa/ympyröidä sekä A- että C-vaihtoehdon. Valmistelija saa taulukosta apua kirjoittaessaan tarjouspyyntöä.

Myönteinen vaikutus (A)	Ei vaikutusta (B)	Kielteinen vaikutus (C)
-------------------------	-------------------	-------------------------

Vaikutukset työpaikkoihin

A	Vaikuttaa myönteisesti työpaikkojen syntymiseen	B	Vaikuttaa kielteisesti työpaikkojen syntymiseen	C
---	---	---	---	---

Suorat vaikutukset yritysten toimintaan

A	Helpottaa yritysten logistiikkaa	B	Vaikeuttaa yritysten logistiikkaa	C
---	----------------------------------	---	-----------------------------------	---

Vaikutukset yritystoimintaan ja yritysilmapiiriin yleisesti

A	Edistää yritystoiminnan edellytyksiä	B	Kaventaa yritystoiminnan edellytyksiä	C
---	--------------------------------------	---	---------------------------------------	---

Jos mielestäsi vaikutukset ovat joko A- tai C-vaihtoehdon mukaiset, niin perustele näkemyksesi alla oleville riveille

---
